

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Punctum Difficultatis 1. Quid tenendum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

sibi actionem: quo ergo discernetur bonum illud proprium, quod est instrumenti, à bono proprio quod non est instrumenti, illudque potius erit definitivum utriusque. Tum quia quando principale debet agere in bonum & finem suum, vel debet agere in similitudinem naturæ, vel tantum in id, ad quod ordinatur: Si in similitudinem naturæ, architectus, non erit causa principalis domus, quia domus & idea, cui assimilatur domus, non sunt similia in natura, hæc enim est spiritualis, illa materialis. Quod si sufficit agere id, ad quod ordinatur, tunc etiam Sacramenta, non erunt causa instrumentalis gratiæ vel salutis, ordinantur enim ex sua habitudine, ad producendam gratiam, & causandam salutem, cum non sit necesse ex natura sua ad hoc ordinari, aliàs nulla essent instrumenta attis. *Hinc aliter*

NON INCOMMUNE EXPLICARI POSSUNT CAUSÆ DICTÆ. Quod causa principalis sit, quæ respectu effectus habet se, ut quid primò & per se intentum. Instrumentalis autem illa est, quæ respectu effectus non est primò & per se intentum. Quod ipsum sic explanatur. Omne agens, aut agit ex intentione propria, aut agit ex intentione alterius accepta: rigorosa intentio convenit intellectualibus, quæ autem intellectualia non sunt, bonum quidem appetunt, sed ex rigorosa intentione non agunt, ut communior est sensus.

Porrò agendo ex intentione, seu propter finem, agunt ex intentione acquirendi boni; bonum enim est id, quod finalisat, & quia agere ex intentione finis independenter à mediis non possunt, agendo propter finem, requirunt media. In istis autem, quæ ex rigorosa intentione finis non agunt, nec usurpare possunt media sub formalitate mediocrum, ordo, qui fit per intentionem propriam, spectatur penes ordinem, quem Deus, ut auctor naturæ, adeoque natura facit. Jam autem ipsa media, sunt aliqua primò & per se intentia, aliqua nonnisi ex secunda intentione; hæc ergo, quæ nonnisi ex secunda intentione assumuntur, instrumenta sunt, quæ autem primò & per se ad ponendum effectum assumuntur, sunt causæ principales.

Ratio bonitatis explicationis est. Tum quia ad ipsum nomen principalis rectè respicit terminus in definitione positus: primò, & per se. Jam autem in explicationibus rerum, etiam ad ipsas voces attendendum est, nè simpliciter improporionata tradatur explicatio. Tum quia ipsa inductio ostendit bonitatem explicationis, explicatque illud ipsum, quid sit primò, & per se intenti, ita, ut habere se ita, sicut se habent inferius ponenda, tanquam manifestiora, sit primò, vel non primò intenti: sic in generatione univoca ignis B. primò, & per se intentum, est ignis: sed quia ad generationem ignis veniri commode non potest sine dispositionibus, calore,

siccitate &c. fit, ut hæc, ex secunda intentione assumantur, sintque causæ instrumentales. Rursus in ædificatione domus, primò, & per se requiritur ædificator, quæ ædificatio, quia perfici non potest artificialiter sine idea, assumitur ex secunda intentione idea, quæ est instrumentum. Item prima intentio est DEI, facere justum, quod sine Deo, tanquam speciali agente, fieri non potest; & quia hoc vult facere, per aliquid permanens, ex secunda intentione assumit gratiam, quæ est causa instrumentalis, justificationis. Tum quia, si ex rudi quærat, quid sit causa principalis mallei, faber, an malleus? ægrè se extricabit: si autem quærat, quid prius & magis requiratur ad fabricandum malleum, malleusne an faber, non hæsitante respondet, Fabrum, ab ipso enim mallei motus est, & tamen faber causa principalis est. Ergo apparet notificationem hanc, utpote omnibus innotam, causæ principalis, commodam esse.

ADDO. Cum effectus & causa sint correlativa, sicut dantur causæ, quæ respectu effectuum primò, & per se intentæ sunt, ita dantur & effectus primò & per se intenti; & sic quia in generatione ignis B. primò & per se intentum ab igne A. erit ignis B. hinc ignis A. erit causa principalis, quia verò respectu accidentium primò & per se intentum, non est ignis B. sed sola dispositio alteratio, idè accidentia respectu dispositionum sunt causæ principales, respectu autem ignis accidentia, non sunt nisi causæ instrumentales.

DIFFICULTAS II.

Quid causa immediatè efficiens substantiarum?

CONTOVERTITUR in Philosophia: An substantia producat immediatè substantiam, an mediis accidentibus? Negant Thomistæ, à substantia immediatè produci substantiam, & ex nostris Fons. Suar. Valsq. affirmant Scotistæ, Arriag. Ovied. recentior Suar.

Punctum Difficultatis I.

Quid tenendum?

DICENDUM EST PRIMÒ. Possibile esse, ut accidentia, tanquam causæ instrumentales, immediatè producant substantiam, idè, naturaliter.

PROBATUR unico argumento, quia non implicat contradictionem, dari tale accidens, quod ex vi principiorum suorum naturalium possit, tanquam instrumentum, deservire substantiæ, ad producendam aliam substantiam. Addit Ovied. Si dantur substantiæ, quæ neque inadæquatè aliam producant, ut Angeli, cur dari non poterunt, quæ saltem inadæquatè producant.

Or.

OBJICITUR PRIMÒ. Res ignobilior & imperfectior non potest producere nobiliorem effectum. Accidens est quid ignobilius.

RESPOND. Arriag. Neg. maiorem, quia species impressa, & lumen gloriæ, producit cognitionem, quæ est nobilior, est enim actus, est quid vitale, &c. Rursus quamvis res ignobilior univocè agens, non possit nobiliorem producere effectum, idque tanquam causa principalis; secus, si non agat univocè, & agat tanquam causa instrumentalis, sufficitque continentia in virtute sine titulo æqualitatis in Entitate.

INSTAT PRIMÒ Maffius Disp. 7. n. 90. Omnis universaliter causa debet esse perfectior suo effectui, aliàs posset dici totum Universum, esse à musca productum, nec ex causatione primæ causæ, argueretur infinita perfectio in ipsa.

RESPONDETUR. Non potest tribui Universi productio muscæ, quia multa in Universo indigent creari, quæ non spectant ad museam. Rursus, vel esset illa causa principalis, & hoc non, quia illa debet præcontinere in se perfectionem effectus, quæ præcontinentia muscæ, tam imperfecto enti non convenit: non etiam illa musca, est causa instrumentalis, quia nec ad hoc ordinatur à natura, ut videlicet generet hominem, unde enim hoc colligis? nec scitur aliunde, ad hoc illam esse assumptam à Deo, si autem caulatur à causa prima, colligetur adhuc infinita perfectio in illa, quia colligetur ratio entis à se, ratio illimitati, &c. quæ omnia nectunt se cum infinitudinem; nec Deo tribui potest ratio causæ instrumentalis, sed tantum causæ principalis, adeoque præcontinentiæ effectus.

INSTAT SECUNDÒ. Causa univoca habet in se effectum, ut adæquatum in perfectione suæ potentie, ergo causa æquivoca, si est imperfectior univocæ, non potest in se continere illum effectum, ut terminum suæ potentie adæquatum.

RESPONDETUR. Inprimis falsum esse, causam æquivocam esse imperfectiorem univocæ, universaliter etiam hanc perfectionem concessâ, si causa univoca est contentiva effectus, causa æquivoca non poterit esse contentiva illius effectus, si sit causa instrumentalis, secus si sit causa principalis.

INSTAT TERTIÒ. Si forma causæ æquivocæ daretur esse formaliter alicui, non potest dare esse perfectius se ipsâ, quia nemo dat, quod non habet, ergo nec effectiva.

RESPONDETUR. Causa æquivoca principalis, non potest dare esse perfectius se ipsâ; secus si sit causa instrumentalis: aget enim in virtute principalis, præcontinentis illum effectum.

INSTAT QUARTÒ. Posset effectus productus saltem ab intellectu dividi in duos gradus perfectionis, in illum in quo convenit cum causa, & in illum in quo excedit causam. Hic secundus nequit à causa produci, quia nemo dat,

quod nullò modò habet, ergo erit improducibile, quod est falsum.

RESPONDETUR. In illo, in quo effectus excedit causam, nequibit ille produci à causa æquivoca, tanquam causa principali. Ex eo autem, quod causa ita se habeat in operari, sicut in esse, solum sequitur, quod causæ æquivocæ principaliter operanti, debeat convenire præcontinentia effectus.

INSTAT QUINTO. Quia accidens quod est imperfectius, & est causa æquivoca instrumentalis ad productionem substantiæ, non aliter est virtus & instrumentum, nisi quia accidens dicit entitatem, cum illo subordinationis ordine, & habitudine ad substantiam, cuius est virtus; ista autem subordinatio non augeat virtutem activam accidentis, sicut nec perfectiorem reddit ipsam entitatem, cum sit merus respectus, parumque accidenti prodest, quod agat nomine substantiæ, si vires ei actualiter non suppediat ad agendum, quantum sufficit ad productionem substantiæ.

RESPONDETUR. Accidens, esse virtutem substantiæ, nec dicit habitudinem & subordinationem accidentis ad substantiam utcumque, sed subordinationem in linea agendi, adeoque suæ virtutis operativæ, acceptæ ab illa substantia, ut agat substantiam se perfectiorem. Et hæc quidem subordinatio, non augeat virtutem, supponit tamen illam à substantia, cuius est virtus, acceptam, nec est illa virtus merus respectus, sed fundamentum respectus, suppediatque illi vires actualiter, non quidem de novo superadditas, sed inclusas in natura ipsius accidentis, quas ipsas accipit ab illa substantia, cuius virtus est. Unde falsum est, nihil virtutis in accidens à substantia derivari, cuius substantiæ illud accidens est virtus; quia derivatio illa, est ipsa acceptio entitatis, naturæ hoc præstare, & quod hoc præstare non possit, non evincit argumentum.

Hinc si quæretur: Quid sit, accidentia esse virtutem substantiæ, nihil aliud erit nisi accidentia habere entitatem ordinatam à natura, ut similem substantiam producant, ei substantiæ, cuius sunt virtus, non indigendo æquali perfectione cum substantia producenda, modo substantia, cuius illa accidentia sunt virtus, æqualem habeat perfectionem.

OBJICITUR SECUNDÒ. Accidens non potest, tanquam principale agens, producere aliam substantiam. Ergo neque tanquam instrumentum.

RESPOND. conformiter ad dicta, Accidens non potest habere in generatione substantiæ rationem causæ principalis, quia non potest habere rationem primò & per se intenti, respectu effectus, itidem primò & per se intenti, sed tantum potest habere rationem secundariò intenti. Quod ipsum probatur, quia in generatione ignis, ab alio igne, intendit natura primò & per se

† p

pro-

propagationem similis substantiæ: si intendit primò & per se propagationem similis substantiæ, intendit primò & per se substantiam generatam, quia propagata substantia similis, non est similis nisi substantiæ. Cum ergò accidens, non sit substantia, primò & per se in propagatione similis substantiæ, intendi non potest, sed tantum ex secundaria intentione, quia scilicet intendens natura, primò & per se, propagationem similis substantiæ, cum prævideret subjectum, in quo peragenda esset generatio substantiæ ignis, non fore proximum & immediatum semper, providit illi vicarium, ad perficiendam generationem. Unde, ut vides, hoc quod est primò & per se intendi, in quibusdam est similitudo in specie, in quibusdam non; ita tamen, ut omnia conveniant in illa ratione communi, sicut aliud est sensitivum Rugitivè, aliud Mugitivè, omnia tamen conveniunt, in ratione generica viventis sensitivi.

OBJICITUR TERTIÒ. Tale accidens immediate per modum instrumenti productivum substantiarum, & operaretur illas propriâ virtute, & non operaretur propriâ virtute: hoc autem implicat, non operaretur propriâ virtute, ut supponitur, operaretur autem propriâ virtute, quia operaretur sibi identificatâ virtute. Et certè, si accidens non operaretur propriâ & sibi identificatâ virtute, virtus illa superaddita, vel esset substantia, vel accidens: si substantia, ergò adhuc immediate substantia substantiam produceret; si autem illa virtus esset accidens, vel illa ipsâ propriâ virtute operaretur, vel non propria, si propria, ergò & prius illud propria virtute operari potest, si autem non propria, dabitur processus in infinitum.

RESPOND. In hoc solo non operantur virtute propriâ Accidentia substantias, quia non operantur cum virtute, primò & per se intenta, operantur autem propriâ, hoc est, non superadditâ virtute, sed ex tali proprio & improprio non coalescit recta contradictio, adeoque nec inferitur impossibilitas talis causalitatis.

DICENDUM EST SECUNDÒ. De facto etiam substantias immediate produci ab accidentibus.

PROBATUR PRIMÒ directè contra Modalistas, negantes dari de facto accidens, quòd producere possit immediate substantiam. Falsa est hæc universalis. Nullum accidens de facto caulat immediate substantiam, ergò debet esse vera hæc alia contradictoria: Aliquod accidens de facto caulat immediate substantiam. Antec. probatur. Actio substantiæ est accidens per Modalistas, & de facto caulat substantiam, ergò universalis illa: Nullum accidens de facto caulat immediate substantiam, falsa est, ex quo ulterius sic arguitur: Accidens, quod non est raturum, potest esse ratio causandi & causalitas, ut Quo substantiæ, & non obstante ratione accidentis, potest immediate defacto influere

in substantiam, ergò & accidenti ratio, ratio accidentis non officiet, quo minus de facto immediate influat in substantiam.

RESPOND. Disparem esse Rationem, de Actione, quia actio est ratio agendi, & id quò exercet vim suam causandi, substantia.

CONTRA id quod est ratio agendi, id per quod exercet vim suam causandi substantia, non officit defacto ratio accidenti, quo minus immediate agat in substantiam. Ergo nec officiet accidenti ratio præcisa ratio accidentis, & licet universaliter à modis, vel quæ sunt non sine modo, non teneat consequentia, tamen valet, quando convenitur in eadem ratione communi, de qua est disceptatio. Et tamen ab oppositis pro principio assumitur ipsa ratio accidentis, tanquam improprium ad agendum immediate in substantiam; & certè sicut ablatâ actione, quæ non est sine modo accidentali, non relinquitur ratio agendi, quam tamen aliunde constat debere dari, ita nisi tribuatur vis agendi substantias nomine substantiarum, reperibilis in accidentibus, non relinquitur modus salvandi, quod sit productivum substantiarum, quod tamen dari constat, vel ex ipsa illarum productione.

PROBATUR SECUNDÒ. Si non habent accidentia vim de facto producendi substantias, nomine & virtute substantiarum, quando ab igne A. generatur ignis B. in ligno aliquantulum remoto C. ubi est C. vel est substantia ignis A. vel substantialis ejus virtus, vel aliquid accidentale: Non primum; quia aliàs lignum C. non supponeretur esse remotum, vel si est etiam ignis illic A. ergò est in duplici loco adæquato, in suo, & in loco ligni C. remoto; Non etiam secundum, quia si esset illic aliquid substantiale, ignis A. esset virtus illius substantialis, hæc illic non est. Quia virtus substantialis ignitiva, est identificata realiter ipsimet igni, sicut & aliæ virtutes suis principiis, potentiaq; animabus; & quamvis essent distinctæ realiter, non essent transmissibiles, sed unibiles, non nisi principio suo, à quo per emanationem educuntur; Non etiam tertium, quia haberetur intentum, nempe ab accidentali virtute produci illam substantiam.

Supponit hoc argumentum, quòd nihil operetur ibi, ubi non est, vel in se, vel in aliquo sui; si autem est non nisi in aliquo sui, illic operatur, non nisi in aliquo sui, cum in illo loco quoad se, ita se habeat, ac si in rerum natura non esset, quod si in aliquo illo sui operatur, cum illud aliquid illius, non sit nisi accidens, hoc est calor, in illo accidenti, immediate operabitur ignem B. quod intendit Conclusio.

PROBATUR TERTIÒ Experiētiis. PRIMA sit EXPERIENTIA de generatione posthumi. Quando generatur posthumus, vel influit tunc substantia Patris, vel non influit; si non influit, ergò

ergo sola substantia matris, est causa illius, estq; filius ille & non ex Patre, & licet verum sit, quod dicit recentior Suar. Substantiam Matris assistere genito, quia tamen non sola mater concurrat, salvandus erit concursus alius principii substantialis, nempe Patris: si autem influit in posthumum substantia Patris, vel influit in se, vel in aliquo sui: non in se; supponitur enim mortuus, ergo in aliquo sui; si in aliquo sui, vel est substantiale, vel accidentale; non substantiale, quia forma substantialis seminis ob alterationem cedere debet, omne autem aliud substantiale, quod sit præter materiam seminis, fictitium est. Ergo Pater in aliquo sui, quod est accidentale, operari debet.

Quod autem adfert Pontius, in causas circumstantes generationem referri debere, ipsum produci, corporis animati, & quod dicit, ab equo non generari immediate equum, sed tantum produci dispositiones, quæ exigunt productionem animæ equi; hoc etiam non satisfacit, quia sine necessitate ponit similem generationem equi, e. g. & hominis, cum utriusq; animæ productionem referat non in dationem existentia ipsi formæ, proveniente à generante, sed in productionem aliunde, non nisi ad exigentiam dispositionum, sed hoc etiam positò, non posset ostendere Pontius, quodnam sit productivum immediatum substantiarum, non dando accidentibus vim immediate producendi substantias.

SECUNDA EXPERIENTIA est de igne producto in remoto ligno, quæ jam supra posita.

TERTIA EXPERIENTIA est, In generatione ranæ, & aliorum ex putri, nulla potest ostendi substantia, quæ immediate influat, quia non est substantia alius ranæ vel vermibus, ut clarum est, hoc enim ipso non generantur ex putri, non etiam ipse Deus immediate influit, ut voluit Arriaga. Tum quia effectuum naturalium causas naturales assignare debemus, nec recurrere ad Deum, si nihil obstat; nihil autem obest accidentibus, tribuere vim producendi substantias, cum id possibile esse, agnoscat ipse Arriaga. Tum quia sequeretur, Deum specialem esse patrem ranarum, quod ipsum probatur. Ideò respectu Filii æterni, æternus Pater Pater est, quia respectu Filii nullum aliud principium substantiale generativum concurrat, & ipsa ejus productio, nativitas est, eò quod nativitas sit generatio viventium, hoc autem totum verificaretur de genitis ex putri. Ut robor hujus argumenti pensetur, inquirendum est, quæ nam sit causa genitorum ex putri, eaque principalis?

RESPONDENT aliqui: Genitorum ex putri, causam principalem esse speciem & naturam ranarum totam.

CONTRA erit, quia species ranarum, vel

est ratio abstracta, ut sic ranarum, & hæc utpotè formalitas Metaphysica, non potest habere rationem causæ Physicæ; vel est non aliud, quam omnes individua ranæ convenientes in prædicato ranæ. Ergo si species, seu omnia individua, sunt causa illius ranæ, etiam illa rana genita, utpotè aliquod individuum, erit causa sui ipsius.

RESPONDENT alii. Causam principalem genitorum ex putri, esse aliquod individuum indeterminatum, possibiliter præexistens. Unde prima rana habebat causam principalem aliam, quæ possibiliter præexistisset, & hæc aliam, si producta fuisset: & quia infinita sunt, non deveniretur, quin alia aliam causam principalem habere posset; quamvis autem rei indeterminata & non existenti, non debeat tribui effectio rei determinata, si in aliquo sui non existat, secus tamen si existat in aliquo sui, nempe in vicariis accidentibus, nec frustra dabitur ei virtus, quod nunquam existet, quia dantur etiam gratia sufficientes ad meritum, quod existere posset, nunquam extititum est. Nec sequetur, quod nulla sint danda causa equivoca, si etiam ex putri genito habeant suam causam principalem, verè enim adhuc erit causa equivoca Deus, respectu creaturarum, lux respectu caloris, materia respectu formæ.

CONTRA erit. Tum quia accipio, omnes ranas posibles, & de singulis simul tamen, nullam exceptam, quero, an singula habeant causam aliam, & aliam ranam præexistentem possibiliter, si non habent, non respondes ad difficultatem, universaliter enim queritur: Si habent, contra erit, in tota collectione entium ab alio devenire est ad unum, quod non est ab alio, ut noscitur, dum demonstratur Dei existentia. Ergo & in tota possibilitate ranarum præexistentium ab alio, devenire erit ad unam, quæ non sit ab alia rana possibiliter præexistente. Tum quia accipimus ranam B. genitam, virtus illius productiva sunt accidentia, quæ ipsa vel determinat sibi individuum, vel non determinat: si determinat, Ergo immerito causa istorum dicitur aliquod indeterminatum individuum: si non determinat, hoc ipsum improbabilissimum est, quomodo determinata causatio, non sit determinati causantis, sicut determinata scriptio, determinat sibi calamus. Tum quia respectu intellectus Divini non datur individuum vagum, circa objectum habens actionem determinatam; videbit ergo Deus ranam, cui illa virtus debeatur.

RESPONDENT alii. Quod genitorum ex putri, nulla sit causa principalis univoca, sed causam equivocam esse Deum, Solem, &c. Neq; inde sequitur, esse ranas specialiter filios Dei, vel natas ex Deo, non enim producuntur in similitudinem naturæ; nec dicendum est, respectu illarum Deum æquè se habere, ac respectu hu-

manitatis Christi, quia respectu illius supplevit concursum Patris, respectu autem ranarum nihil supplet, quia illud suppleri dicitur, quod est, vel fuit, vel erit. Hinc non supplet Magister vices alius professoris, qui nec est, nec fuit, nec erit, influxus autem causæ univocæ, erga ranas nec est, nec fuit, nec erit, eo quod nec ratio, nec experientia, tribuat illis vim generandi sibi simile. Unde, quia videmus generari ignem ab alio igne, si non ab igne, vel virtute ignis generetur ignis de novo, tunc supplet Deus causalitatem ignis, estque specialis illius causa: & licet ad Deum recurrere, non sit Philosophicum, si alia causa assignari possit, jam autem causa univoca nulla potest assignari genitorum ex putri, hinc ad Solem & ad Deum, tanquam auctorem naturæ, recurrendum erit, cum hoc tamen stat, ut debeat virtus agendi tribui immediata, respectu substantiarum accidentibus.

CONFIRMATUR Conclusio, quando videmus duo concurrere, & duobus illis positis poni effectum, non positis non poni, cæteraque sunt paria, bene arguimus, utrumque illud esse causam, sed posito igne cum suo calore, videmus poni alium ignem, non posito non poni, & cætera sunt paria; præcipue in hoc, quia videmus solum calorem immediatè passo conjunctum, sine conjunctione immediatè ignis, alium ignem producere. Rursus pone impediri ignem, ne producat in se calorem, vel adhuc poterit naturaliter producere ignem, vel non poterit: si non poterit, præsumptio est, quod etiam calor illius concurrat, sicut cum videmus unum equum pondus non trahere solum, trahere cum alio, præsumimus utrumque trahere: si autem poterit causare alium ignem, contra erit, non potest sine prævio calore passi, quidquam igniri, Ergo nec ignietur sine calore agentis.

Punctum Difficultatis 2.

Solutio Objectionum.

OBJICIT PRIMò recentior Suar, paritates aliquas.

PRIMA PARITAS est; sola substantia potest immediatè recipere aliam substantiam, ergo & sola potest immediatè aliam producere.

RESPOND. Negando Antec. concessimus enim competere id quantitati. Disparitas etiam in hoc est, quia materia non recipit ubi non est, nec causat, nisi intimè unita: agens autem agit, etiam ubi præsens, quoad substantiam non est, sed in aliquo nonnisi sui, quod aliquid illius, non est aliud, nisi accidentia.

SECUNDA PARITAS. Unum accidens potest immediatè producere aliud, ergo & substantia aliam substantiam.

RESPOND. eadem quâ suprâ disparitate nempe quia nullibi agit, accidens nisi ubi est, non debuit ergo habere vicariam virtutem; jam autem substantia agit, ubi non est, debuit ergo illi provideri vicariam accedens.

TERTIA DISPARITAS posset esse, Virtus productiva entis spiritualis, debet esse spiritualis, ergo & productiva immediatè substantiæ, debet esse substantia.

RESPOND. vi ejusdem medii termini probari posse, quod substantia non possit producere accidens, quia si productivum entis spiritualis debet esse spirituale, etiam productivum accidentis, deberet esse accidens. Quod si dicas, non esse licitum argumentari ab exigentia unius effectus, respectivè ad suam causam, ad exigentiam alius effectus, idem nos in præsentī dicemus. Quoad disparitatem atinet, vel antecedens procedit de substantia spirituali, & sic clarum est, debere spirituale illius esse principium, nam substantia spiritualis, non potest aliter produci, nisi virtute creativâ, virtus autem creativa connaturaliter non potest tribui, nisi Deo, qui spiritualis est; Si verò nomine entis spiritualis veniant operationes spirituales immanentes, illæ etiam debent esse à principio spirituali, quia à principio ab intrinseco operante. Materiale autem non est ab intrinseco operativum spiritualium, extraheretur enim extra suam latitudinem tunc materiale principium, sicut extraheretur, oculus si produceret auditionem. Si verò nomine entis spiritualis veniant alia accidentia, illa etiam non possunt produci ab ente materiali, quia si res materialis produceret rem spiritualement, cum illa carens partibus, per partes produci non possit, consequenter darentur plures causæ adæquatæ unius rei, in eodem genere, quod naturaliter fieri non potest.

Sed in adferenda hac disparitate commodius recurreretur ad rationem Conclusionis, quia nec per rationem, nec per experientiam, constat, dari aliquam virtutem materialem, quæ suppleat connaturaliter defectum productivi spiritualis, & ratione autem & experientia constat, debuisse provideri à natura vim suppletivam substantiam.

Procedit item argumentatio à faciliore ad difficilius viâ affirmationis, nam difficilius est, ut res materialis producat rem spiritualement, à quâ illa & gradu spiritualitatis, & genere entis distat, quàm ut producat substantiam accedens materiale, quod à substantia, nonnisi genere entis discernitur.

Adde, materiale illud productivum rei spiritualis, vel esset substantia, vel accidens: Non substantia, quia substantia, unius substantiæ, non est vicaria: hinc jam propriâ virtute, deberet rem spiritualement producere, & tamen hoc non posset,